

JORNADA INTERNACIONAL

NOUS MODELS DE CONVIVÈNCIA EN HABITATGE COOPERATIU

10 DE MAIG 2022

Organitza:

LADINAMO

LACOL
ARQUITECTURA
COOPERATIVA

Col·labora:

MODEL FESTIVAL
D'ARQUITECTURES
DE BARCELONA

GOETHE
INSTITUT

Diputació
Barcelona

Impulsa i Finança:

coòpolis
Ateneu Cooperatiu de Barcelona

economia
social

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Treball

Ajuntament de
Barcelona

Nous models
de convivència

Des de finals del segle XIX

A CAUSA DEL CREIXEMENT DEMOGRÀFIC I DE LES CIUTATS, I DELS CANVIS SOCIALS, ECONÒMICS I CULTURALS

S'ha desenvolupat l'habitatge col·lectiu agrupat, responent a l'elevada demanda d'habitatge principalment en nuclis urbans. La comunitat que es genera a partir d'aquest nou model agregat, planteja l'oportunitat de pensar en comú.

Històricament, han existit projectes que s'han concebut com a infraestructures enteses i pensades com un únic òrgan que funciona de manera unitària i com a conjunt, qüestionant els límits entre allò públic i allò privat, i posat en crisi la concepció dels edificis d'habitatge col·lectiu com una agregació d'habitatges individuals que funcionen de manera autònoma. En experiències com el Falanasterio de Fourier (1820), Karl-Marx-Hof (1930), el Narkomfin a Moscou (1930) o el Sargfabrik a Viena (1998), els serveis esdevenen un suport a la vida i a la creació de comunitat.

En aquests projectes, l'ús i l'acció en cada un dels espais és el que els acaba determinant com a col·lectius. En un edifici concebut com a infraestructura multifuncional i adaptable, la qüestió "viva" que és l'habitar, genera canvis segons les necessitats de les ocupants. Les persones habitants defineixen els usos i funcions dels propis espais, que queden definits més pel mode d'habitar, que per la seva concreció arquitectònica. Atenent aquesta qüestió, les estructures habitacionals han anat canviant, adaptant-se a les noves maneres d'habitar. Sense anar tan enrere en el temps, durant les darreres dècades s'han desplegat nous models de convivència a països com Alemanya, Suïssa, Holanda o Àustria.

A partir de noves necessitats convivencials, en un moment on la família nuclear heteronormativa tradicional deixa de ser l'únic model de convivència possible, i les xarxes relacionals adopten noves formes, l'arquitectura i la infraestructura habitacional ha de poder respondre a aquestes necessitats. També a partir d'una concepció de l'habitar des d'una perspectiva feminista, desjerarquitzant les peces de l'habitatge, i atenent al conjunt, és possible pensar en termes de "casa dispersa" o concebre que l'habitatge és tot l'edifici, dissolent el límit entre habitació, habitatge i edifici.

Sobretot vinculats a projectes d'habitatge cooperatiu, on ja existeix una identitat col·lectiva, aquests models persegueixen una vida més comunitària, replantejant quina és la cèl·lula privativa necessària, i com pot ser complementada amb altres espais de socialització i cura. Apareixen noves estratègies per adaptar-se a noves maneres de viure. Models com el clúster, a través del qual un conjunt d'espais privatis comparteixen espais col·lectius com pot ser una cuina-sala-menjador, espai d'estudi o habitació per convidades. També pisos que es plantegin des de la voluntat de ser habitatges compartits per diverses unitats de convivència. O projectes que incorporen "habitacions satèl·lit", no vinculades a cap habitatge en concret, que permeten ser utilitzades de manera canviant en cada moment, són estratègies arquitectòniques que permeten models convivencials variats, flexibles i adaptables al llarg del temps.

Algunes d'aquestes estratègies, a més, pretenen donar resposta a situacions vitals concretes, potenciant el suport mutu entre persones grans, per exemple, o fomentant una experiència de convivència emancipadora a persones joves. La infraestructura física -l'edifici- i la jurídic-econòmica -la cooperativa- esdevenen el suport necessari per a la creació d'una vida en col·lectiu, més comunitària i sostenible, i concebuda des del conjunt, tant en la seva materialització, com en la gestió dels usos, l'energia i els consums. Una infraestructura que té, també, la voluntat i potencialitat d'impulsar projectes habitacionals més assequibles i inclusius.

És a l'hora de pensar aquests nous models, que ens falten referents. També en el moment d'imaginar la convivència i gestió d'aquestes infraestructures. A més, les estratègies que els fan possibles, basades en espais intermitjos o indeterminats, habitacions discontinues, zones de pas,..., no són contemplades pels cànons normatius, urbanístics, o de finançament. És per això que cal buscar escletxes per poder implementar aquests models.

Identitat col·lectiva i vida comunitària

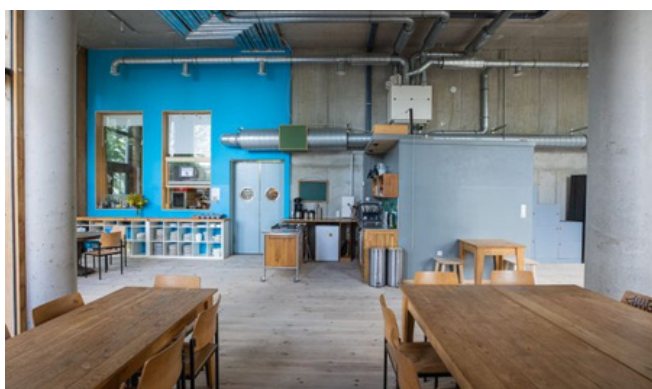
Dimarts 10 de maig de 2022

La jornada té l'objectiu de compartir projectes desenvolupats els darrers anys a altres països i conèixer de més a prop experiències innovadores que actualment esdevenen nous referents a tenir en compte. Perquè allò que no es coneix, difícilment es pot pensar o replicar. I a partir d'aquestes experiències, reflexionar conjuntament sobre el sentit i l'interès d'implementar aquests models en el nostre territori i context actual, definint les oportunitats, límits i reptes que implica.

Per fer-ho, la jornada s'organitza en dues parts:

TAULA RODONA: OPORTUNITATS A NIVELL NORMATIU PER L'EXTENSIÓ DE NOUS MODELS D'HABITATGE

Realitzada al matí i enfocada des de l'òptica de les polítiques públiques i les entitats i cooperatives que impulsen aquests nous models, i en l'oportunitat que poden esdevenir. Dirigida a personal tècnic d'administracions i equips d'arquitectura.

SESSIÓ: COM ÉS LA VIDA EN UN CLUSTER? EXPERIÈNCIES DELS PROJECTES

Realitzada a la tarda es comparteix l'experiència convivencial per part de persones que habiten aquests nous models de convivència. Dirigida a tots els públics.

Dimarts 10 de maig (matí)

TAULA RODONA: OPORTUNITATS A NIVELL NORMATIU PER L'EXTENSIÓ DE NOUS MODELS D'HABITATGE

Format: presencial a l'Espai Francesca Bonnemaison i virtual

10.30h Benvinguda a càrrec de: Diputació de Barcelona, La Dinamo Fundació i Coòpolis (Ateneu Cooperatiu de Barcelona)

10.45h Ponències internacionals: referents d'altres països

Al matí es realitzaran 3 ponències internacionals per a compartir projectes d'altres països, que serveixin com a referents i inspiració cara reflexionar la implementació de nous models al context català:

- Michael Prytula, investigador i professor de la Postdam universitat, Alemanya.

Com a investigador de la facultat de Ciències Aplicades de Postdam, és coautor de les dues publicacions sobre el model clúster, *Cluster-Wohnungen*, publicades amb el suport de Zukunft Bau.

- Monika Saxer, membre del comitè de la cooperativa Kalkbreite, Zuric

Kalkbreite és una cooperativa fundada el 2007, que té més de 1500 persones sòcies. Ha impulsat la promoció Kalkbreite de 97 habitatges, i la promoció Zollhaus de 56 habitatges.

- Jeremy Hoskyn, cap del departament de desenvolupament de projectes i concursos, Ajuntament Zuric.

President de l'Oficina de la Construcció de Zuric (Das Amt für Hochbauten). Coautor de la publicació *Floor plan manual: 62 architectural competitions for non-profit housing*.

12.00h - 13:30h Taula rodona local: oportunitats, límits i reptes en el context català

A partir de les experiències internacionals, es realitzarà una taula rodona participada per persones de les administracions públiques catalanes, de l'àmbit de la recerca i la investigació, i de l'àmbit de l'habitatge cooperatiu per reflexionar conjuntament sobre la implementació d'aquests models a Catalunya.

La taula rodona estarà dinamitzada per Zaida Muxí, ETSAB, UPC, i participada per les següents persones:

- Marta Ibars, cap del Servei d'Avaluació i Qualificació d'HPO de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya.
- Josep Ma Borrell Bru, coordinador tècnic de projectes de l'AMB-IMPSOL.
- Ivan Gallardo, arquitecte de la Gerència d'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona
- David H. Falagán, coordinador de la Càtedra Barcelona d'Estudis d'Habitatge i arquitecte del Departament de Teoria i Història de l'Arquitectura de la UPC
- Pol Massoni, arquitecte soci de Lacol arquitectura cooperativa

[INSCRIPCIONS AQUÍ](#)

Dimarts 10 de maig (tarda)

SESSIÓ: COM ÉS LA VIDA EN UN CLÚSTER? EXPERIÈNCIES DELS PROJECTES

Format: virtual

17.30h Benvinguda a càrrec de: La Dinamo Fundació i Coòpolis (Ateneu Cooperatiu de Barcelona)

17.45h - 19:30h Experiències internacionals en convivència

A la sessió de la tarda es pretén compartir la dimensió habitacional d'aquests nous models. Es presentaran 4 experiències internacionals per part de persones que conviuen en clústers de projectes cooperatius, per tal de poder aproximar-nos a l'àmbit convivencial a les pròpies usuàries i conèixer el funcionament, gestió i quotidianitat en la convivència.

- [StadtErle, Basel](#). Vedrana Zalac

Membre del clúster del projecte d'habitatge cooperatiu StadtErle al est de la ciutat de Basel impulsat per cooperativa Zimmerfrei. L'edifici conté 33 habitatges amb 8 tipologies diferents d'apartaments.

- [Kalkbreite, Zuric](#). Fred Frohofer

Membre del clúster del projecte d'habitatge cooperatiu Kalkbreite a Zuric. Aquest projecte de 82 habitatges conté tant apartaments familiars amb menys zones comunes com habitatges unipersonals i pisos compartits agrupats en clústers amb àrees comuns més espaioses.

- [Spreefeld, Berlin](#). Michael Lafond

Habitant d'un WG dins el projecte d'habitatge cooperatiu Spreefeld a la frontera de Mitte, Kreuzberg i Friedrichshain a Berlin. Aquest projecte inclou tres edificis destinats primordialment a un ús residencial i amb alguns espais comuns destinats a causes artístiques, culturals, científiques i socials.

- [Ecoquartier Jonction, La Codha, Ginebra](#). Diana Delgado

Membre del clúster de Ecoquartier Jonction projecte de la cooperativa La Codha a Ginebra. El projecte inclou més de 100 habitatges i una dotzena d'espais comunitaris.

Tancament de la jornada per part d'Estel Gallego i Helga Ring del projecte cooperatiu local [Sotrac, Barcelona](#), actualment en procés de promoció acompanyat per La Dinamo, que incorpora algunes de les estratègies que es compartiran al llarg de la jornada.

[INSCRIPCIONS AQUÍ](#)

ORGANITZADORS:

Fundació que fomenta i promou la implantació del model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús com una alternativa als models convencionals d'accés a l'habitatge i normalitzar la seva existència en el territori català.

Cooperativa d'arquitectes establerta el 2009 al barri de Sants de Barcelona que treballa per generar infraestructures comunitàries per a la sostenibilitat de la vida, com a eina clau per la transició ecosocial, mitjançant l'arquitectura, el cooperativisme i la participació.

IMPULSORS:

L'Ateneu Cooperatiu de Barcelona, és un dispositiu de foment i promoció de l'Economia Social i Solidària a la ciutat de Barcelona impulsa aquesta jornada amb el finançament de la Generalitat de Catalunya i Economia Social.

L'Ajuntament de Barcelona dona suport en el marc de la subvenció 'Promoció d'activitats i iniciatives pel coneixement i difusió de l'arquitectura i la protecció del patrimoni arquitectònic històric-artístic de la ciutat'.

COL·LABORADORES:

Esdeveniment anual que portarà la ciutat fins a la capitalitat mundial de l'arquitectura l'any 2026 i transformarà l'espai urbà que ens envolta en un fòrum de trobada per a líders de pensament d'arreu del món i en una festa per a la ciutadania en què la reflexió, l'experimentació i la celebració aniran plegades.

Promoció del coneixement de la llengua alemanya a l'estranger i fomentació de la cooperació cultural internacional a Barcelona.

Institució de govern local que impulsa el progrés i el benestar dels ciutadans de la província de Barcelona, 311 municipis en xarxa.